
Dinamica soldului de Investiții Străine Directe corelat cu evoluția PIB în structură teritorială – model de analiză

Prof. univ. Dr. Constantin ANGHELACHE

Prof. univ. Dr. Gabriela Victoria ANGHELACHE

Drd. Emilia STANCIU

Academia de Studii Economice, București

Abstract

Investițiile directe presupun relații investiționale de durată între entități rezidente și entități nerezidente ce implică, de regulă, exercitarea de către investitori a unor influențe manageriale semnificative în întreprinderile în care au investit. Componentele investițiilor străine directe (ISD) sunt: participațiile la capital ce revin investitorilor nerezidenți care dețin cel puțin 10 la sută din capitalul social subscris al unor întreprinderi rezidente, profitul reinvestit de către aceștia, precum și instrumentele de natura datoriei (ex. credite) dintre investitori sau grupul din care aceștia fac parte și întreprinderile în care au investit. Produsul intern brut (prescurtat PIB) este un indicator macroeconomic care reflectă suma valorii de piață a tuturor mărfurilor și serviciilor destinate consumului final, produse în toate ramurile economiei în interiorul unei țări în decurs de un an. Acesta se poate calcula și la nivelul unei regiuni sau localități.

Cuvinte cheie: *investiții străine directe, dinamica, Produs Intern Brut, model, analiză, evoluție*

În vederea extinderii analizei dinamice anterior realizate, se va prezenta situația evoluției soldului de ISD, la nivel național, pe regiuni de dezvoltare, pentru o identificare și o perspectivă mai clară, asupra relației dintre evoluția soldului de investiții străine directe și produsul intern brut.

Dacă în subcapitolul anterior s-a prezentat situația comparativă a evoluției soldurilor de ISD, corelate cu creșterea economică, la nivel european, pe țări, în cadrul prezentului subcapitol vom evidenția situația existentă la nivel național, prin identificarea eventualelor disparități existente între regiuni, atât din punct de vedere al stocului de ISD înregistrat în intervalul statistic 2003 - 2013, cât și din punct de vedere al evoluției nivelului produsului intern brut pe regiuni de dezvoltare ale României.

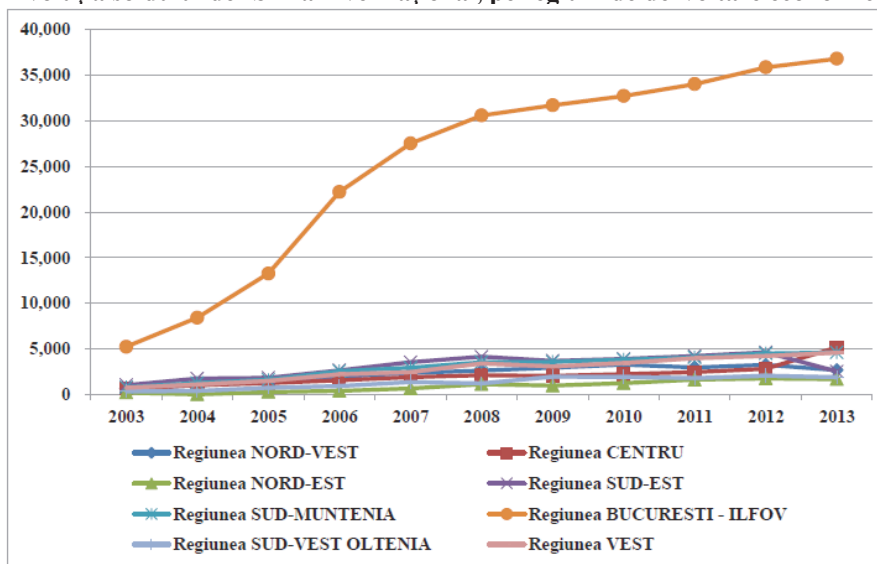
Analizând dinamica soldului de ISD pe regiuni de dezvoltare ale României, observăm că mai mult de 50 % din volumul de ISD înregistrat la nivel național este realizat la nivelul regiunii București-Ilfov, care concentrează majoritatea proiectelor de investiții atrase de țara noastră.

Din reprezentarea grafică a evoluției volumului de investiții la nivel național, observăm că regiunea care cuprinde și zona Capitalei, surprinde o tendință puternic ascendentă, care marchează creșteri succesive ale stocului. De asemenea, observăm că în

anul 2008, s-a înregistrat un punct de maxim, la nivelul stocului de investiții straine directe acumulate, ulterior evidențiindu-se creșteri ușoare, însă sustenabile pe termen lung.

Astfel, în ceea ce privește regiunea București-Ilfov, cadrul investițional este bine consolidat, înregistrându-se creșteri ale volumului investițional de la o perioadă la alta. În acest sens, creșterile publicate de Banca Națională a României, pentru perioada 2009 – 2013, marchează dezvoltarea mediului de afaceri la nivelul Capitalei, fapt evidențiat prin creșteri procentuale succesive ale stocului de ISD cu 3.6 % în 2009, 3.22 % în 2010, 4 % în 2011, 5.4 % în 2012, respectiv cu aproximativ 2.7 % la nivelul anului 2013.

Evoluția soldului de ISD la nivel național, pe regiuni de dezvoltare economică

Reprezentare proprie pe baza prelucrării datelor publicate de Banca Națională a României în rapoartele anuale

Din punct de vedere al indicatorului reprezentat de stocul de ISD, identificăm decalaje majore între rezultatele regiunii București-Ilfov și celelalte regiuni de dezvoltare economică ale României. Astfel, volumul de investiții straine directe realizat la nivelul acestei regiuni în anul 2013 este de aproximativ 19, până la de 22 ori mai mare, decât cel înregistrat la nivelul regiunii Sud-Vest sau Nord-Est.

Exceptând rezultatele înregistrate de regiunea București-Ilfov, la nivelul celorlalte 7 regiuni de dezvoltare economică ale țării, cel mai bine clasată, în privința volumului de ISD, realizat în anul 2013 este regiunea Centru, compusa din orașe de referință, precum: Alba, Brașov, Covasna, Harghita, Mureș, Sibiu, care a făcut progrese majore, comparativ cu 2012, înregistrând o creștere procentuală a volumului de investiții străine directe de 84%.

În antiteză cu performanța atinsă de regiunea Centru, în 2013, identificăm o diminuare semnificativă a soldului de ISD, de aproximativ 55 %, la nivelul regiunii Sud-Est, raportat la rezultatele anului anterior, 2012, în valoare relativă, diminuarea volumului de investiții, reprezentând mai bine de 2 milioane de EUR, înregistrându-se astfel, cel mai mic stoc de ISD, după 2005, adică 2 529 milioane EUR.

În continuare, abordând rezultatele înregistrate la nivelul anului 2013, identificăm reduceri ale stocului de ISD și la nivelul altor regiuni, precum: Nord-Vest, Sud-Vest și Nord-Est, evidențiate procentual în diminuări ale volumului de investiții de: 18 %, 7.5 %, respectiv 4.6 %, comparativ cu rezultatele publicate în anul 2012, pentru regiunile anterior menționate.

În anul 2013, observăm creșteri ale volumului de ISD la nivelul regiunilor Vest și Sud Muntenia, însă concretizate în volume mai mici decât cel realizat de regiunea Centru, care în 2013, a cunoscut o ascensiune puternică în plan investițional. Astfel, creșterea volumetrică a investițiilor străine directe, la nivelul regiunii Sud-Muntenia, se concretizează într-un sold de 89 milioane EUR, înregistrat în anul 2013, sold ce reprezintă aproximativ 2 % din stocul realizat în 2012. Următoarea clasată din punct de vedere al creșterilor de stoc investițional este regiunea Vest, care realizează o creștere a stocului de ISD în valoare de 351 milioane de EUR, ce evidențiază o creștere de 8.3 %, față de rezultatele anului anterior.

Per ansamblu, evoluțiile nete ale stocului de ISD din anul 2013, pe regiuni de dezvoltare, raportate la anul anterior, evidențiază o creștere de 1.41% a volumului investițional înregistrat la nivel național, adică 832 milioane de EUR. Practic, creșterea soldului de investiții străine directe, înregistrată la nivelul regiunii București-Ilfov, completată de dezvoltarea investițională masivă a regiunii Centru și de creșterile ușoare marcate de regiunile Vest și Sud-Muntenia, au compensat diminuările de sold evidențiate de regiuni precum: Nord-Vest, Sud-Vest și Nord-Est, realizând o creștere netă a soldului de investiții străine directe atrase de România, în valoare de 832 milioane de EUR.

Așadar, asemenea strategiei de dezvoltare implementate de regiunea Centru, în vederea diminuării și reducerii disparităților interregionale și celelalte 6 regiuni de dezvoltare ale României, excepție făcând regiunea București-Ilfov, trebuie să se alinieze standardelor impuse de *Strategia de Dezvoltare Regională*, agreată împreună cu Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice prin punerea în aplicare a unor măsuri menite să îmbunătățească atât situația economică a regiunilor, cât și imaginea acestora.

Printre măsurile care ar trebui aplicate cât mai curând, cu precădere în regiunile sărace ale României, se numără și:

- Dezvoltarea infrastructurii;
- Dezvoltarea turismului;
- Îmbunătățirea condițiilor de mediu;
- Promovarea dezvoltării durabile, etc.

În același timp aceste măsuri promovează creșterea economică la nivel regional, prin îmbunătățirea continuă și sustenabilă a nivelului de trai al populației, prin protejarea mediului înconjurător și utilizarea eficientă a resurselor, în vederea

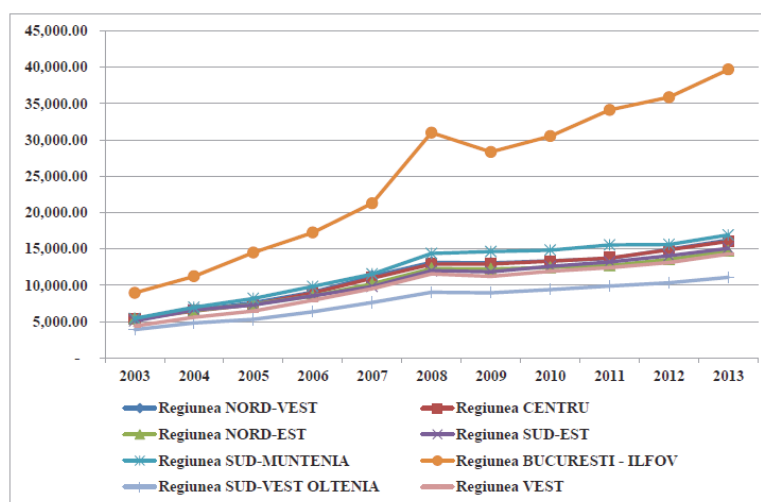
dezvoltării regiunilor și înlăturării disparităților existente, atât din punct de vedere economic, cât și social, promovând totodată, competitivitatea interregională la nivel național, și combătând astfel, marginalizarea zonelor de dezvoltare cu deficiențe, atât de natură economică, cât și socială.

În continuare, vom analiza dinamica evoluției creșterii economice la nivel regional, pentru a identifica dacă tendința dată de variația soldului de ISD la nivel regional este corelată cu cea a PIB-ului. În acest context, realizând comparații între perioade din punct de vedere al performanțelor economice, vom putea observa eventualele similitudini sau discrepanțe existente între regiunile de dezvoltare economică ale României.

Luând în considerare, în prima fază, reprezentarea grafică a variațiilor surprinse de nivelul produsului intern brut din perioada 2003 – 2013, putem observa că evoluțiile creșterii economice la nivel național, pe regiuni de dezvoltare, sunt practic în oglindă cu tendința evoluției volumelor de ISD. Remarcăm totodată, corelația perfectă, existentă între evoluția creșterii economice la nivelul regiunii București-Ilfov, și dinamica creșterii treptate a soldului de investiții străine directe, din ultimul deceniu, primul punct de maxim identificat în ambele reprezentări grafice, evidențiindu-se la nivelul anului 2008.

Așadar, în paralel cu creșterile înregistrate de evoluția volumelor de ISD, din anul 2013, la nivelul regiunii care cuprinde și capitala țării, s-au înregistrat creșteri succesive ale produsului intern brut de la o perioadă la alta: de 7.7 % în anul 2010, de aproximativ 12 % în anul 2011, de 5.1 % în 2012, respectiv de aproximativ 11% la nivelul lui 2013, determinând astfel clasarea regiunii București-Ilfov pe primul loc, între regiunile de dezvoltare ale României din punct de vedere al bunăstării economice.

Reprezentarea tendinței PIB la nivel național, pe regiuni de dezvoltare economică în perioada 2003 -2013

Reprezentare proprie pe baza prelucrării datelor publicate de EUROSTAT și INS (bazele tempo)

Analizând evoluția dinamică a indicatorului macroeconomic PIB, pe regiuni de dezvoltare economică ale României, observăm că ascensiunea rapidă, din 2013, surprinsă de regiunea Centru, din perspectiva evoluției volumului investițional, se traduce printr-o creștere economică de 1 170 milioane de EUR, reprezentând aproximativ 8 %, din volumul PIB realizat în 2012.

Continuând analiza, în anul 2013, identificăm creșteri economice de 8.4%, respectiv de 8.9 % și la nivelul regiunilor Vest și Sud-Muntenia. Per ansamblu, din punct de vedere al evoluției PIB, se înregistrează creșteri la nivelul tuturor celor 8 regiuni de dezvoltare ale României. Astfel, reducerile stocului de ISD suferite în 2013, la nivelul regiunilor Nord-Vest, Sud-Est și Nord-Est, nu au avut un impact major pe termen scurt asupra economiei teritoriale.

În acest context, conform rezultatelor publicate de *EUROSTAT* și *Institutul Național de Statistică a României*, identificăm creșteri de volum ale PIB-ului relativ apropiate, la nivelul regiunilor țării, excepție făcând regiunea Sud-Vest Oltenia, care în anul 2013, se evidențiază printr-o creștere de doar 763 milioane EUR din punct de vedere al volumului PIB, fiind de altfel, cea mai săracă regiune a țării, dacă ne raportăm la creșterea medie de 1.1 milioane EUR, realizată la nivelul celorlalte regiuni în aceeași perioadă, neincluzând în analiză performanțele regiunii București-Ilfov.

Procentual creșterea economică realizată de regiunea care cuprinde și Capitala României, în anul 2013, în valoare de 3.82 milioane EUR, se traduce printr-o creștere procentuală de aproximativ 11%, față de situația raportată pentru anul 2012. Astfel, în anul 2013, conform evoluțiilor creșterii economice, realizate pe regiuni de dezvoltare, la nivel național, produsul intern brut crește cu 8.8 %, comparativ cu volumul din 2012, atingând un nou punct de maxim, după cel evidențiat în anul 2008, care valoric reprezintă 144 190 milioane EUR.

Comparativ cu situația surprinsă la nivelul anului 2008, România a făcut progrese majore din punct de vedere al evoluției PIB, anul 2013, evidențiind o perioadă cu creșteri semnificative din punct de vedere economic, la nivelul tuturor celor 8 regiuni de dezvoltare, atingându-se un al doilea punct de maxim al creșterii economice, atât la nivel regional, cât și la nivel național. Așadar, creșterile realizate în 2013, în plan economic, comparativ cu cele publicate pentru situația din 2008, surprind consolidarea poziției economice la nivel regional, media de creștere a PIB fiind de 23%.

Individual pe regiuni, cea mai mare creștere din ultimii 5 ani o înregistrează regiunea de referință la nivel național, anume București-Ilfov, care se evidențiază printr-o creștere a PIB-ului de 8.7 milioane EUR, tradusă printr-o creștere procentuală de 28 %, față de performanțele anului 2008.

Din analiza paralelă a evoluțiilor înregistrate la nivelul anului 2013, comparativ cu cele mai bune performanțe economice, obținute la nivelul anului 2008, din punct de vedere al creșterii economice, în clasamentul regiunilor de dezvoltare, după regiunea București - Ilfov, se situează: regiunea Sud-Est cu o creștere de aproximativ 26%, urmată de regiunea Centru și Vest cu o creștere asemănătoare de 24%, apoi regiunea Sud - Vest cu o creștere economică de 23%, urmată de regiunea Nord - Est, cu o

creștere de 20% și ulterior de regiunea Sud – Muntenia, care la nivelul anului 2013, înregistrează o creștere economică de 19%, comparativ cu cele mai bune rezultate înregistrate în anul 2008.

Așadar, din punct de vedere al bunăstării economice, observăm că tendința de evoluție la nivel regional este una pozitivă, care indică o însănătoșire a economiei românești după efectele nefaste suferite în urma crizei economico-financiare. Totodată, se observă existența decalajelor interregionale, evidențiate prin analiza dinamică a volumelor de investiții străine directe, realizată pe regiuni de dezvoltare, care, deși la nivel economic, nu evidențiază discrepanțe atât de majore, trebuie ajustate în sensul înlăturării definitive a disparităților, prin implementarea unor planuri de acțiune, menite să încurajeze dezvoltarea durabilă a regiunilor României.

Concluzii

Din punct de vedere al indicatorului reprezentat de stocul de ISD, identificăm decalaje majore între rezultatele regiunii București-Ilfov și celelalte regiuni de dezvoltare economică ale României. Astfel, volumul de investiții străine directe realizat la nivelul acestei regiuni în anul 2013 este de aproximativ 19, până la de 22 ori mai mare, decât cel înregistrat la nivelul regiunii Sud-Vest sau Nord-Est.

Exceptând rezultatele înregistrate de regiunea București-Ilfov, la nivelul celorlalte 7 regiuni de dezvoltare economică ale țării, cel mai bine clasată, în privința volumului de ISD, realizat în anul 2013 este regiunea Centru, compusă din orașe de referință, precum: Alba, Brașov, Covasna, Harghita, Mureș, Sibiu, care a făcut progrese majore, comparativ cu 2012, înregistrând o creștere procentuală a volumului de investiții străine directe de 84%.

În antiteză cu performanța atinsă de regiunea Centru, în 2013, identificăm o diminuare semnificativă a soldului de ISD, de aproximativ 55 %, la nivelul regiunii Sud-Est, raportat la rezultatele anului anterior, 2012, în valoare relativă, diminuarea volumului de investiții, reprezentând mai bine de 2 milioane de EUR, înregistrându-se astfel, cel mai mic stoc de ISD, după 2005, adică 2 529 milioane EUR.

În anul 2013, observăm creșteri ale volumului de ISD la nivelul regiunilor Vest și Sud Muntenia, însă concretizate în volume mai mici decât cel realizat de regiunea Centru, care în 2013, a cunoscut o ascensiune puternică în plan investițional. Astfel, creșterea volumetrică a investițiilor straine directe, la nivelul regiunii Sud-Muntenia, se concretizează într-un sold de 89 milioane EUR, înregistrat în anul 2013, sold ce reprezintă aproximativ 2 % din stocul realizat în 2012. Următoarea clasată din punct de vedere al creșterilor de stoc investițional este regiunea Vest, care realizează o creștere a stocului de ISD în valoare de 351 milioane de EUR, ce evidențiază o creștere de 8.3 %, față de rezultatele anului anterior.

Analizând evoluția dinamică a indicatorului macroeconomic PIB, pe regiuni de dezvoltare economică ale României, observăm că ascensiunea rapidă, din 2013, surprinsă de regiunea Centru, din perspectiva evoluției volumului investițional, se traduce printr-o creștere economică de 1 170 milioane de EUR, reprezentând aproximativ 8 %, din volumul PIB realizat în 2012.

Continuând analiza, în anul 2013, identificăm creșteri economice de 8.4%, respectiv de 8.9 % și la nivelul regiunilor Vest și Sud-Muntenia. Per ansamblu, din punct de vedere al evoluției PIB, se înregistrează creșteri la nivelul tuturor celor 8 regiuni de dezvoltare ale României. Astfel, reducerile stocului de ISD suferite în 2013, la nivelul regiunilor Nord-Vest, Sud-Est și Nord-Vest, nu au avut un impact major pe termen scurt asupra economiei teritoriale.

În acest context, conform rezultatelor publicate de *EUROSTAT* și *Institutul Național de Statistică a României*, identificăm creșteri de volum ale PIB-ului relativ apropiate, la nivelul regiunilor țării, excepție făcând regiunea Sud-Vest Oltenia, care în anul 2013, se evidențiază printr-o creștere de doar 763 milioane EUR din punct de vedere al volumului PIB, fiind de altfel, cea mai săracă regiune a țării, dacă ne raportăm la creșterea medie de 1.1 milioane EUR, realizată la nivelul celorlalte regiuni în aceeași perioadă, neincluzând în analiză performanțele regiunii București-Ilfov.

Procentual creșterea economică realizată de regiunea care cuprinde și capitala României, în anul 2013, în valoare de 3.82 milioane EUR, se traduce printr-o creștere procentuală de aproximativ 11 %, față de situația raportată pentru anul 2012. Astfel, în anul 2013, conform evoluțiilor creșterii economice, realizate pe regiuni de dezvoltare, la nivel național, produsul intern brut crește cu 8.8 %, comparativ cu volumul din 2012, atingând un nou punct de maxim, după cel evidențiat în anul 2008, care valoric reprezintă 144 190 milioane EUR.

Comparativ cu situația surprinsă la nivelul anului 2008, România a făcut progrese majore din punct de vedere al evoluției PIB, anul 2013, evidențiind o perioadă cu creșteri semnificative din punct de vedere economic, la nivelul tuturor celor 8 regiuni de dezvoltare, atingându-se un al doilea punct de maxim al creșterii economice, atât la nivel regional, cât și la nivel național. Așadar, creșterile realizate în 2013, în plan economic, comparativ cu cele publicate pentru situația din 2008, surprind consolidarea poziției economice la nivel regional, media de creștere a PIB fiind de 23%.

Bibliografie

1. Anghelache, C., Anghelache, G.V. (2012) - "GDP and the final consumption of Romania. Evolution and correlation in the last decades", *Metalurgia Internațional*, Nr. 8, pp. 158-160, categorie ISI;
2. Anghelache C., Mitrut, C. și alții. (2010) – „Econometrie”, Editura Artifex, București;
3. Begu, L. S.; Tusa, E. (2000) - "Statistică teoretică și economică", Editura Fundației România de Măine, București;
4. Dinu, A. M. și alții, (2013) - "GDP Analysis Models through the use of Statistical Econometric Models" – GDP and Foreign Investments Evolution, *Romanian Statistical Review*, Supplement, pag. 87 - 90, ISSN 1018-046x, categoria B+;
5. Dinu, A. M. și alții, (2013) - "Evolution of GDP and Foreign Investments", *Revista Română de Statistică*, Supliment, Trim. IV, pag. 34 - 39, ISSN 1018-046x, categoria B+ .
6. Dougherty, C. – "Introduction to Econometrics", Oxford University Press (2007)
7. Fuller, W. A. (1996) – „ Introduction to Statistical Time Series", New York: Wiley, 2nd ed.;
8. Voineagu, V., Lilea, E., Vatui, M. (2001) – "Statistică Economică", Editura Tribuna Economică, București;
9. www.insse.ro